

Caspar Mauritius Christophorus Teubnerus

Decas Quaestionum Illustrum Philosophicarum

Rostochi[i]: Kilius, 1647

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn73022290X>

Druck Freier Zugang

R U phil 1647
Caspar Mañitiüs
Christoph Teubner

D. O. M. A.

DECAS

QUÆSTIONUM
ILLUSTRIMUM PHILO-
SOPHICARUM,

Quam

Divino favente Numine

*Consensu Amplissima Facultatis Philosophica
in Academia Rostochiensis*

SUB PRÆSIDIO

Viri Clarissimi atq; Excellentissimi

DN. M. CASPARI MAURITII,
Log. Prof. Publ. Præceptoris & Fau-
toris sui pl. observandi,

Publico Eruditorum Examine submittit

CHRISTOPHORUS TEUBNERUS,
Annæmontanus Misnicus,
Auctor & Respondens

Habebitur ad d. Januarii in Auditorio Majori.

ROSTOCHI,

Typis NICOLAI KILI, Academia Typographi,

ANNO M, DC, XLVII.

207 050.

QUESTIO I.

An Logica & Metaphysica differant?

I.

Ulemadmodum Sol vitam largiri & conservare cunctis, quæ inferiori hoc mundo continentur, meritò creditur: Ita veritas omnes res, quas homines scire & cognoscere ipsorum interest, & in lucem edidit, & in eis dominatur imperiumq; obtinet. Hanc itaq; ut nunquam non sanctè veneremur, huic ut libenter adsentiamur, postulat necessitas. Hæc nobis sit Ariadne, cujus si rejiciamus filum, quæ insistendum viâ, ignorabimus. Hæc nobis sit, uti est Scalig. Exerc. 3. Philosophiæ anima, quæ si lædatur, à δεινότητι reliqua necesse est.

2. Proinde hanc unicè suspicientes, primum adgredimur problema: An Logica & Metaphysica differant? Ita autem planum est (verba sunt Clariss. Dn. Scharff. in Auctuario Disput. Metaphys. annexo) dari Metaphysicam ut solem è mundo tollere videatur is, qui Metaphysicam velit sublatam. (Vid. etiam Scheiblerus l. I. c. I. tit. 6 art. 2. punct. 2.) Reperiuntur tamen nonnulli, nescio quo æstro perciti, qui Metaphysicam à Logicâ differre planè negant, exindè, quòd quæ in Metaphysicis traduntur, etiam in Logicis, secundum ipsorum sententiam, proponantur. Sed hos errare liquidò apparet.

3. Ubi enim agitur in Logicis de Unitate, Bonitate, Actu puro vel impuro, Actu primo vel secundo, Signato vel exercito; de Existentiâ, Subsistentiâ, Supposito, Personâ? &c. Nuspiam. Confer. Clariss. Dnm. Scharff. in Auctuario spaciosius & prolixius hanc quæstionem pertractantem. Et si vel maximè concederemus, quædam ex Metaphysicis in Logicis explicari, indè tamen non sequitur communitatem quandam esse harum disciplinarum, vel Metaphysicam confundi debere cum Logicâ, vel Metaphysicam esse tautologiam rerum Logicarum, id quòd illi asserunt,

A 2

4 Age

4. Age Metaphysices & Logices indolem penitiùs introspeciamus, manifestissimū evadet, in ipsā subjecti consideratione eas longissimè distare. Logica enim Ens rationis efformat, nec in re scibili, ut scibili, versatur, sed tantum secundas notiones efficit, tanquā instrumenta ad scientiā necessaria; & ita scientiā non parit primariò, ut causa principalis sed secundariò tantū, ut causa ministerialis. Metaphysica verò Ens quā Ens in summā universitate abstractum considerat, & per se scientiam parit.

5. Quid igitur vetat, quò minùs has disciplinas distinctas esse statuamus? cū Logica tantum ad modum sciendi, Metaphysica verò ad res ipsas restringatur. His ita constitutis, ut veritas magis elucescat, talem struimus Syllogismum: Quæcunq; disciplinæ objecto & modo considerandi, sine itidem differunt, eæ omninò inter se differunt. Atqui Logica & Metaphysica objecto & modo considerandi, sine itidem (finis enim Metaphysices est speculari, Logices verò operari) differunt. Ergo inter se quoq; differunt, nec ulla communitas in iis esse potest.

QUESTIO II.

An Logica sit pars Philosophia?

1. Quot sunt familiæ Philosophorum, tot etiam sermè de hac questione discrepantes sunt sententiæ.

2. Minùs quidem rectè Boethius in Porphyr. p. 48. cum Academicis, Simplicio, Alberro Magno &c. differendi subtilitatē, quam nuncupamus Logicam, Philosophiæ & partem, & instrumentum statuit. Stoici, Plutarchus, & Cicero partem illam Philosophiæ, & quidam tertiam faciunt. Peripatetici demum cum quibus & nos facimus, duntaxat instrumentum. Sed Philosophiam accipiunt in propriissimo & strictissimo illo significato, quo in Speculativam & Practicam dispescitur. Bart.

3. Sententiam hanc Peripateticorum utpote veritati consentaneam, non solum confirmant testimonia veterum, puta Philoponi in præf. in prior. Analyt. Alexandri in præf. in prior. Anal. Joh. Damasc. c. 3. Dialect. &c. sed & rationes insuper firmissimæ.

4. Logicam enim non propter se experimus & addiscimus, sed propter aliud, nempe ut veritatem ex Philosophiâ indagare, inquirere, & invenire possimus, quod est instrumenti proprium. Neq; Logicam referimus inter quinque mentis habitus, qui materiam totam, circa quam Philosophus est occupatus, inter se dividunt; multò minùs ad ipsam Philosophiam referri poterit, ut ejusdem pars sit.

5. Præ-

5. Præterea Logica non est determinata soli Philosophiæ, quæ tamen conditio legitimæ partis est, adeo, ut si pars aliqua aliis, quam suo toti applicetur, merum & ineptum fiat monstrum.

6. Præscribit insuper modum tantum, quomodo procedere debeamus in rerum contemplatione; Undè etiam nominatur *παιδεία* disciplina. sive instituendi ratio, *ἀνάλυσις* resolutio, *χείρ τῆς Φιλοσοφίας* manus Philosophiæ, *ὄργανον ὀργάνων*, instrumentum instrumentorum, *Τέχνη* & *ἐπιστήμη* modus scientiæ, quod methodum tradat pervenendi ad scientiam sive doctrinam rerum; Absurdum autem est non distinguere inter doctrinam ipsam & modum doctrinæ, ut loquitur Philol. 2. Metaph. 3. tex. 15.

7. Boëthius quidem & ejus assecclas, Logicam tum instrumentum, tum partem Philosophiæ statuentes quod concernit, omnibus in confesso est eadem ejusdem partem & instrumentum esse non posse; patet id ipsum ex definitione instrumenti, quam talem nobis reliquit Philosophus: Instrumentum, inquit, est id, quod alterius tantum gratiæ est; Tale instrumentum cum sit Logica, facile liquet etiam imperito, Logicam & partem & instrumentum ejusdem esse non posse, cum instrumentum non sit ipsius, sed alterius causâ fabricatum sit.

8. Hanc suam assertionem probare quidem conatur exemplo manus fabri, at minus commodè; manus enim est instrumentum animæ, pars autem corporis, nec est fabri pars per se, quatenus faber (sic enim soli fabri manus haberent) sed quatenus corporeus: nec quod est pars Philosophi, est etiam pars Philosophiæ, sicut pars fabri vel futoris, non est pars artis fabrilis vel futuriæ.

9. Evidenter ergo concludimus cum doctissimis Peripateticis, Logicam Philosophiæ partem non esse, sed tantum instrumentum, cum eadem ejusdem pars & instrumentum esse nequeat.

COROLLARIA.

I. DEO non potest attribui genus Logicum, Sive DEUS nulli subest generi cum creaturis.

II. Copula non est pars Enunciationis à Prædicato & Subiecto distincta.

III. Syllogismus non cadit in bruta animantia.

IV. De Sophisticis Elenchis rectè agitur in Logicis.

QUESTIO III.

Quodnam sit genus Metaphysices?

1. Metaphysicam esse habitum, eumq; non instrumentalem, sed principalem, quia non propter aliud, sed propter seipsam expetitur, omnibus constat.

2. Neq; tamen est ex habitibus practicis, quales sunt Ars & Prudentia, qui mentem extrinsecè perficiunt. Quia Prudentia potissimum in actione & praxi (quod est habituum practicorum) consistit, Metaphysica verò solùm in contemplatione.

3. Nonnulli quidem (ut Timplerus l. 1. c. 1. probl. 4.) definiunt per Artem contemplativam, quatenus sumitur pro doctrinà methodicâ, pro noticiâ veræ doctrinæ de aliquâ utili re, & pro habitu cum rectâ ratione effectivo.

4. Verumenimverò, dùm Metaphysicam hi homines dicunt Artem contemplativam, contradictionem implicant, quia non datur Ars contemplativa; omnis enim contemplativa scientia à fine sic dicitur. Notū autem est nullius artis finem esse contemplativū, nisi sumatur Ars latissimè & maxime improprie, prout denotat omnem disciplinam, industriâ humanâ inventam & excogitatum, & tum nimis remotum genus esset, neq; pro genere Metaphysices constitui posset.

5. Neq; respectu quodam Metaphysica per Artem potest definiri; non enim dispiciendum est, quo respectu aliquid possit definiri, sed quid in suâ essentia proprie sit, aliàs unius rei plures dari possent definitiones; cùm respectus rerum in infinitum multiplicari queant. Insuper ille respectus Metaphysicæ esset accidentarius; undè patet Metaphysicam perperam secundum illum respectum, (nempè quatenus sumitur pro systemate, vel noticiâ) definiri, cùm non accidentariam conditionem, sed essentiam rei exprimere debeat definitio.

6. Remoto jam habitu Practico, restat Theoreticus cui annumeratur Intelligentia, Scientia & Sapientia.

7. Intelligentiam pro genere Metaphysices poni non posse inde apparet, cùm principia tantùm eruat; Metaphysica verò & prima principia, & ex illis ortas conclusiones exquirat & consideret. Sed de Scientiâ & Sapientiâ maxima lis est.

8. Constat autem, quòd scientia sit cognitio demonstrativa per causam rei, quòd oriatur ex demonstratione, quòd sit habitus ex principis

cipiis particularibus ortus : Metaphysica verò longè aliter se habet, est enim universalissima disciplina, non particularis, nec determinata ad partem Entis, quemadmodum Scientia ad Ens necessarium. Est ipsorum principiorum, non conclusionum tantum, ut Scientia, indagatrix. Quomodo ergò accuratè eam Scientiæ nomine appellare possimus ?

9. Sapiëntia ergò verum genus Metaphysices constituet, hæc enim res præstantissimas & honoratissimas considerat, quod de Metaphysicâ optimo jure dici potest. Præterea competuit Metaphysicâ Sapiëntiæ propria, quorum sex enumerantur à Philos. l. 1. Metaph. Summæ 1. c. 2.

10. Versatur Metaphysica (1.) circa omnia & universalia (2.) versatur circa difficilia, neq; scitu homini facilia, (3.) parit cognitionem certissimam, habet enim prima & independentia principia (4.) est apta ad docendum, causasq; rerum tradendas. Sunt enim causæ illæ, de quibus in Metaphysicis agitur, independentes & primæ. (5.) est appetibilis & eligibilis propter se, solius scire gratiâ. (6.) principalior est, & aliis dominatur. Contemplatur enim causas omnium primas, quæ sunt fundamenta ceterarum omnium disciplinarum.

11. Atq; hinc patet, Metaphysicam esse verè sapiëntiam ; Cùm enim ei omnes conditiones sapiëntiæ assignentur, quis eam sapiëntiam esse negabit ? Ceterùm vide hæc de quæstione plura apud ipsum Aristot. loco allegato, Rever. & Excell. Dnm. D. Jacob. Marrini Problem. Philosophic. Disp. 6. q. 2. Fran. Svaretz. disp. 1. sect. 5. probl. 6. Clariss. Dnm. Scharff. Disp. 1. Metaph. th. 36.

QUÆSTIO IV.

An Unum, Verum, Bonum, sint accidentia Entis ?

1. Ens habere quasdam Affectiones extra controversiam est ; An verò sint accidentia Entis, disceptatur.

2. Quidam asserere id non verentur, ex hæc ratione, quòd Metaphysica ea de suo subjecto, Ente videlicet, demonstrat. Verùm hæc ratio procedit à particulari : Quædam quidem Scientiæ, quarum Subjectum est cum accidente compositum, accidentia de suo subjecto demonstrat. Sed cùm Metaphysica tale subjectum non habeat. [Ens enim à tali combinatione est alienum) de eo quoq; accidens demonstrare non potest, quod pleriq; statuunt. [D. Jacobus Martini.]

3. Incommodè autem & nullo modo Affectiones accidentia Entis posse appellari liquidò indè apparet, quia & ipsum accidens est Entis Species.

gies. Species autem subjecti, nunquam est subjecti accidens. Et si hæ affectiones essent accidentia, attributum fieret ipsum subjectum, atq; ita idem de se ipso demonstraretur. Præterea si forent Entia (omne quippè accidens est Ens) sequeretur processus in infinitum. Nam si affectio rei esset Ens, haberet etiam affectiones, quæ similiter essent Entia, eaq; rursus alias haberent affectiones; & sic deinceps in infinitum progredi liceret.

4. Concludimus itaq; Unum, Verum, Bonnum non esse Entia, & consequenter non accidentia, sed modos Entis, per quos realis & positiva perfectio Entis explicatur. Inter modum autem rei & rem ipsam (cujus accidentia sunt species) quis non distinguat?

COROLLARIA.

- I. Ad subjectum Metaphysices potest etiam DEUS referri.
- II. Malum non est Substantia.
- III. Accidens non potest producere vi propria Substantiam.
- IV. Principiorum omnium primum est: Impossibile est idem simul esse, & non esse.

QUESTIO V.

An deur talis Materia prima qualis ab Aristotele describitur?

1. Quod si rei cujuscumque difficultas tantum haberet virium, ut hominem naturaliter scire desiderantem à contemplatione abstertere posset, certè præ multis anfractuosis dubiis, solius Materiæ primæ obscuritas hoc præstare valeret; cum illa valdè intricata, & cognitu difficilis videatur.

2. Verùm, quia appetitus, quem provida rerum domina, Natura, nobis in sevit, non ad ignorantiam, sed cognitionem nos allicit: Conveniens omnino erit, conjunctis ingenii nervis eò laboremus, ut ignorantiam abigere, scientiam acquirere, & studio adhibito hanc difficultatem superare, obscuritatem tollere queamus. Idcirco ne latius divagemur, ad id, quod res est, accessum paramus, & Materiam primam considerandam aggredimur.

3. Esse verò aliquam Materiam primam hoc modo liquet: Datur materia, Ergò etiam dabitur prima. Consequentia est manifesta, aliàs enim fieret processus in infinitum.

4. Accipio enim Elementum aliquod, v. g. Aquam. Hoc Elementum componitur ex Materiâ & Formâ, quia est corpus naturale. Quæro
jam,

jam, Materia aquæ in se considerata, vel est prima, vel secunda, hoc est, vel componitur ex aliâ Materiâ & formâ. Si prima, habeo, quod volo, si secunda, componitur ex aliâ priore. De hâc ergo vicissim quæro, vel est prima, vel secunda, Si secunda, nunquam pervenies ad finem, quod absurdum. Ergò necesse est fateri tandem Materiam Elementi esse Materiam primam in se consideratam.

5. Apertior & clarius est ratio ducta à naturâ transmutationis, in subjecto tantùm fieri natæ. Si enim datur elementorum transmutatio, ut certè datur, necessum est, ut detur subjectum, in quo ista transmutatio fieri possit.

6. Aquam enim in aerem mutari quotidiana docet experientia; Ex aquâ siquidem extrahuntur halitus quidam, qui postea in aerem vertuntur, quod sæpius in illis contingit, qui magis ad aëream naturam accedunt; sunt enim quidam halitus maximè rari ac tenues.

7. Neq; hîc objici potest, halitus illos non mutari in aërem, sed condensari à frigore & postea resolvi in aquam. Illud enim fortassè de illis halitibus, qui sunt crassiores & densiores, concedere possemus. Illi autem, qui sunt rari ac tenues, cum majorem habeant affinitatem cum aëre, potius in aerem, quàm in aquam mutabuntur.

8. Urquidditatem Materiæ primæ plenius investigemus, sciendum est, Materiam primam dupliciter considerari: Primò enim accipitur in notione primâ, quando secundum se, & in suâ essentiâ, quatenus Ens est, quamvis valdè imperfectum & incompletum, consideratur absolute. Et hâc notione ad Metaphysicam spectat, quippè quæ Entia in propriâ essentiâ contemplantur, & ideo de Materiâ etiam *διόξειλον* instituit.

9. In notione secundâ accipitur, quando sumitur relatè; & hæc acceptione ad Physicam pertinet, quatenus est principium corporum naturalium. Et in hac notione talem definitionem Materiæ assignavit Philosophus l. 1. Phys. c. 9. s. 82. Materia, inquit, est primum subjectum uniuscujusq; rei ex quo fit aliquid, cum insit non secundum accidens; Et si corrumpitur aliquid, in hoc abibit ultimum.

10. Si priori modo consideretur, adimimus ei omnia accidentia, omnes etiam formas substantiales, non quòd peculiari actu existat, sed quòd in se considerata in suâ essentiâ nihil eorum includat. Si verò Materiam primam physicè & in notione secundâ accipiamus, tribuunt ei Aristoteles & Interpretes ipsius Potentiam passivam universalem, a primam

B

reci-

recipiendi omnes formas indistinctè: cui accedit Privatio, necessaria tñ propter generationē, tñ quia principia mutuam sibi præstant operam.

11. His ita præmissis facile probare possumus, Materiam etiam ante formarum adventū essentiam suam obinere; Nam quod non omninò nihil est, aliquid sit necessum est: Jam verò Materia ante adventum formarum non est omninò nihil, ut jam indicatum; Ergò erit aliquid, & consequenter Ens. Et si non esset Ens, quomodo esset Subjectum generationis? quomodo reciperet formas atq; sustentaret?

12. Ut autem proximius ad rem accedamus, affirmamus Materiam primam ante formarum adventum non ideò dici informem, omni qualitate, & quantitate carentem, quasi absq; illis existat: sed quòd in sua natura non habeat aliquam certam, limitatam, & propriam formam, itidem proprias qualitates, quæ materiam certo modo coarctant, neq; etiam peculiare quantitates terminos: sed ideò ista illi tribuuntur, quòd omnes formas, omnes qualitates corporeas & quantitates successivè recipere possit, quòd non facit materia secunda. Ideò scribit humana Sapientiæ parens Aristoteles, Materiam ad formas ferri per appetitum, & eas appetere ut foemina marem, & turpe pulchrum; qui appetibus naturalis est, non animalis.

13. Neq; tamen hæc pugnant (utor verbis Rev. & Excell. Dn. D. Jaco Martini Cent. 1. Quæst. Illustr. Philos. Disp. 4. q. 4.) cum veritate verbi celestis: siquidem ea naturaliter dicta ut in omni naturali generatione irrefragabiliter & perpetuò se habent, ita naturaliter intelligenda sunt: sano interim & salvo manente sensu Veritatis divinæ, quæ de supernaturali creatione & destructione loquens summà cum reverentià est cogitanda & credenda.

QUÆSTIO VI.

Qua sit Origo Anima?

1. Interea, quæ de humana anima agitari solent *Zwiffrage*, omninò difficillimum scrupulisq; plenum esse illud, quòd de origine ejusdem quaeritur, non clam eis esse potest, qui per transennam saltim Theologorum & Philosophorum scripta de hac materia inspexerunt.

2. Causam hujus *difficultatis* videtur ipse reddere Aristoteles, quando l. 1. Post. c. 1. §. 1. 2. ita dicit: difficultatem propter duos respectus accidere; Aut ex parte ipsius rei cognoscendæ, Aut ex parte Intellectus: Hinc respectu Intellectus nostri instar vespertilioquis ad lumen cæcutientis cogitatio

gnitio de Animarum Origine est difficillima, Unde etiam factum est, quod plerunq; in enodandis & explicandis spinosis quaestionibus fieri consuevit, ut tot discrepantes opinionones de hac materia extarent.

3. Quidam enim statuerunt Animas nostras ex substantia DEI productas esse; Alii animas ab Angelis sive Geniis esse creatas; Alii animas omnes unà cum Angelis esse creatas, & à DEO velut in Apothecà sive thesauro tam diu asservari, donec suis corporibus associarentur. Pythagoram animas à DEO ex animà mundi, hoc est, substantià celesti, esse conditas statuisse accepimus; undè subsequuta postmodum est *μετεμψύχως*, quam statuere nolens volens coactus est.

4. Nostra si requiratur sententia (verba sunt D. Jacobi Martini Disp. 5. q. 6. Cent. primæ) dicimus animam non immediatè creari de novo, sed per traducem propagari. DEUS enim nō à *μέσως*, sed ἐμμέσως parentum ministerio vi efficacissimæ suæ benedictionis, in primâ rerum creatione non tantum brutis, sed & hominibus inditæ, hoc suum generationis opus promovet & perficit, ita quidem ut homines non communia duntaxat cum ceteris brutis, nimirum corpus, sed & animam per traducem, modo tamen imperferutabili, & soli DEO perfectè cogito, propagent.

5. Manifestum enim est DEI benedictionem in ceteris creaturis non expirasse, sed adhuc durare. Videmus siquidem quòd quælibet creatura foetus suos perfectos producat, leo leonem, bos bovem, equus equum; nec alia causa reddi potest, nisi benedictio illa divina adhuc hodiè in creaturis perdurans. Ergò multò magis homines vi illius benedictionis non insolito illo creationis modo ex nihilo, sed mediato modo à DEO sancito totum & perfectum procreabunt hominem; præsertim cum & illi plenam & efficacem benedictionem ad producendum, totum compositum acceperint.

6. Qui procreationem animarum immediatè ex nihilo statuant illi efficiunt, ut asseratur, hominem non hominem generare, sed irrationale animal; cum enim à nobiliori parte, Anima nimirum, quis sit & denominetur homo, illam autem extrinsecus infundi illi statuant, manifestè concluditur, hominem non hominem, sed brutum generare.

7. Tandem sequeretur, conditionem & generationem hominum esse deteriore generatione brutorum, quæ totum animal quoddam cum formà specificà propagant. Manifestè hinc sequitur, si velint hæc

absurda absurdissima declinare, ut necessariò statuunt, animam non ex nihilo creati, sed propagari.

8. Si quæras, qui fiat, quòd anima peccato Originali inquinata atq; infecta sit: dici potest, ideò illud esse, quòd non extra semen, sed in & ex semine, in quo parentum labes hæret; fuerit anima producta. D. Jac. Martini sub finem hujus quæstionis.

COROLLARIA.

- I. Absurdissima est sententia illorum, qui DEUM ad subjectum Phyzices referunt.
- II. Natura non intendit monstrum.
- III. Iris fuit etiam ante diluuium.
- IV. Visio non fit emissione radiorum, sed receptione specierum visibilium.

QUESTIO VII.

An Virtutes Homileticæ rectè Virtutibus annumerentur?

1. Multi Virtutes Homileticas ex Virtutum numero exterminare conantur ex eo fundamento, quòd Renovari Spiritu exhilarare se debent psalmis & cantilenis spiritualibus (Eph. 6.) & per consequens non jocosis verbis, quòd exigunt virtutes Homileticæ. Tùm quòd ob neglectum Virtutum Homileticarum nemo afficiatur poenis. Nemo enim propterea det poenas, quòd non possit jocari vel fabulas narrare; & ita incommodè virtutibus annumerari contendunt.

II. Hæ sunt rationes, quibus evincere conantur (si DIs placet) Virtutes Homileticas malè reliquis Virtutibus annumerari. Nos, ne cum his faciamus, distinguimus inter usum & abusum; loquitur enim Paulus in illo dicto de abusu & scurrilitate; ab abusu autem ad usum argumentari, nihil æquè *ἀνάλογον*. Quanta enim monstra inde enascerentur? Nec etiam illa sequela valet. Debemus nos cantionibus spiritualibus exhilarare, Ergò non debemus modestè jocari. Quis enim ignorat, hæc esse subordinata, non pugnantia?

3. Nimis etiam frigidè inferunt, virtutes Homileticas ideò etiam malè virtutibus accenseri, quia ob earum neglectum nemo afficiatur poenà: Cùm propter aliarum Virtutum neglectum nemo quoq; afficiatur poenà vel præmio, ut sunt Magnificencia, Magnanimitas, quæ tamen inter Virtutes recensentur. Imò docet experientia, quòd qui optime noverint

verint modum jocandi, maximis sæpè onerentur præmiis, contra mul-
ti ob vitam morosam & austeram culpentur.

4. Affirmativam verò tuentes partem moventur (1.) virtutum
principiis; Profluunt enim ex mentis judicio, voluntate, consultatione
& prælectione, Competit (2.) iis definitio virtutis, ergò & ipsum defini-
tum Constitunt (3.) inter duo extrema cum reliquis virtutibus; quis er-
gò easdem iis non velit annumerare?

5. Virtutum Homileticarum præterea maximus usus est in vitâ
communi & quotidianâ, in ò fermè major, quàm reliquarum omnium,
cùm sine his reliquæ non semper sint acceptæ. Sicut enim cibus salis ex-
pers, est ingratus: ita vita nostra est odiosa & ingrata, nî morum & vir-
tutum Homileticarum sale sit aspersa & tincta.

QUÆSTIO VIII.

An Virtus Heroica differat specie à Viri- Moralibus?

1. Ita quidem videtur, si consideretur ejus causa efficiens, quæ pu-
tatur esse DEUS, singularem hominibus concedens gratiam, quâ reli-
quis præluceant. Moralis autem virtutis causa efficiens est homo, quæ
duæ causæ longissimè inter se distant. Contrarium etiam hujus virtutis,
quod est Feritas, differt à reliquis vitiis, cùm illa sit ferarum, hæc verò
sint hominum. Tantum ergò abest, ut huic sententiæ calculum nostrum
addamus, ut potius negativam ambabus, quod ajunt, manibus ample-
ctendam censeamus.

2. Magis enim & minus non variant specie, virtus autem Heroica
& Moralis differunt tantum secundum magis & minus, Ergò non dif-
ferunt specie. Minoris veritas inde apparet, quia virtus Heroica virtuti-
bus Moralibus est excellentior, & quasi omnium virtutum perfectio,
quæ in præditis mente summè diviâ, tum etiam semideis deprehendi-
tur; Exempla obvia sunt in Davide, Josuâ, Simsone, & aliis.

3. Actiones etiam Virtutis Heroicæ oriuntur ab eodem principio
cum virtute Morali, prælectione scilicet; ergò non possunt specie dif-
ferre. Conveniunt insuper virtus Heroica & virtutes Morales objecto,
versatur enim circa res præstantiores, & in quibus elucet honestas.

4. Ex quibus colligitur virtutem Heroicam convenire cum reli-
quis virtutibus specie: differre tamen ab iis gradibus concedimus. Est
enim Virtus Heroica reliquarum virtutum eminentia, & non, nisi divi-
nitûs homini inesse putatur, cùm reliquæ Virtutes Morales mediocri
sonatu acquiri possint.

5. Probatio Affirmativæ sententiæ non est simpliciter vera: Animalia enim quæ vi aëtorum ex putri materiâ generantur (ut sunt mures, ranæ) sunt ejusdem speciei cum aliis ejusdem nominis, quæ semine generantur. Feritatem etiam vicio morali esse deteriorem negamus.

6. Vitium enim morale per crebros habitus vitiosos acquiritur & contrahitur; Feritas autem per naturam inesse videtur, cum non corruptio, sed privatio sit usus rationis. Jam notum est quod vitium propriâ culpâ acquisitum deterius sit vicio naturali; hoc enim facilius veniam, illud verò pœnam meretur, quia culpa præeligitur: dùm autem excluditur ratio (ut in vicio naturali Feritate) excluditur prælectio & origo culpæ, ac improbitatis. Franc. Piccol. Confirmat hanc sententiam ipse Philosophus. 7. Ethic. c. 6. Feritas, inquam, est minus malum, quàm vitium.

7. Nec Feritas dicitur ratione subjecti, quasi soli competat bestiæ, sed ratione adjuncti, quòd tam pessimum sit vitium, ut turpitudine suâ sit detestandum; Et ratione effecti, quòd ex hominibus feras efficiat.

COROLLARIA.

I. Virtus nobis non inest à naturâ.

II. Verecundia non est virtus.

III. In statu Integritatis in Adamo fuit fortitudo.

IV. In foeminas cadere virtutem Heroicam docet pagina divina.

QUESTIO. IX.

An is, qui latroni pro redimendâ vitâ aliquid promittit, teneatur solvere, & promissum servare?

1. Acriter disceptatur de quæstione propositâ inter Ethicos & Politicos, Theologos & Jure consultos: quidam prorsus negativam partem tenere videntur, quidam affirmativam. Quam, quia est probabilior, magisque veritati accedit, & nos amplexamur, eamque probamus ex Juramenti definitione.

2. Juramentum enim, prout ejus definitio habetur apud Chemn. Loc. Theol. part. 2. p. 50. est Invocatio Nominis divini, quâ petimus, ut DEUS sit testis de nostro animo, quod non fallere, velimus homines eâ in re, de quâ asseveramus; & simul petimus, ut DEUS sit vindex, si fefellerimus, & nos ipso teste ad pœnam obligamus, secundum ipsius comminationem. Hoc modo si latroni datum fuerit juramentum, omninò illud servandum erit.

3. Lex

3. Lex etiam divina & humana jubet, ut eligamus ex duobus malis minus; jam verò jactura rerum externarum & temporalium est minus malum, quàm perjurium, quod quis committit, si promissum non solvit, & ita falsò jurat. Et, quod ex hoc consequitur, obedientia erga DEUM, & ejus gloria, singulis rebus est præferenda; is verò qui latroni promissum non præstat, perjurus fit, peccans contra secundum præceptum, ubi DEUS severè mandat, ne pejeremus addita gravissimà comminatione.

4. Interest præterea Reipublicæ, ut civis servetur; si verò Civis latroni necem minanti silentium juraret, & promissum non servaret, nec sibi, nec Reipublicæ consuleret.

5. Distinguiamus tamen inter res possibles & impossibiles: Si impossibiles, juramentum non obligat, sin minus, omninò est servandum. Distinguiamus etiam inter juramentum, quod est contra bonos mores, h. e. contra legem naturæ, & inter juramentum, quod videtur esse contra legem civilem.

6. Juramentum contra legem Naturæ, v. g. de interficiendo Principe, de stupro virgini inferendo, ex metu vel infirmitate præstitum, non est obligatorium, quia quod est impium actu, est etiam impium juratu. Juramentum verò etiam si videatur esse contra legem Civilem, v. g. de silentio latroni promisso, tamen omninò est servandum, & si quispiam illud non servaverit, licet mereatur veniam coram magistratu fori, tamen non meretur coram Magistratu poli.

QUESTIO X.

An Regnum Turcarum sit Monarchicum?

1. Quæstionis hujus affirmativam partem si quis obstinatè amplectatur, sanumne illum dixerim an insanum? sanè dignum censeo, ut dictam laconicè, qui bibat

— purgantes pectora succos

Quicquid & in totà nascitur Antycirâ.

Sic enim fiet, ut animo & cerebro probè defæcatis, rectius in posterum discat dijudicare.

2. Equidem si rem politicè velimus considerare, Monarchia dici posset. Tanta enim est ejus potentia, ut Turca ter maximum Imperatorem se appellare non vereatur. Verum enim verò nos magis illorum amplectimur sententiam, qui Monarchiæ nomen Regno Turcico competere

petere negant. Confirmant hanc assertionem tum rationes ex factis de promptis, tum ex Politicis.

3. Vaticinium enim Danielis quatuor tantum summas Monarchias constituit, in quibus numerantur totius orbis regna florentissima, potentissima, amplissima, duratura serie non interrupta usque ad adventum CHRISTI, inter quae Regnum Turcicum numerari nequit. Nonnulli quidem existimant, per digitos statuae ferreos in Daniele Regnum Turcicum esse accipiendum, sed vim inferunt textui, & in os quasi Prophetæ Danieli contradicunt. Denotatur in sacris per Gog & Magog, perque parvum illud cornu, cujus oculi, quasi oculi hominis, & loquens ingentia.

4. Monarchiæ ab ipso DEO sunt introductæ, ut legimus in sacris, & quidem ad honorum perfugium; Turcicum autem regnum ab hominis impii & crudelis cupiditate regnandi & audaciâ incepit. Monarchia est officina eruditionis, pietatis, honestatis, custos legum & justitiæ; in Turcico regno nihil horum curatur; Remoto enim communis utilitatis respectu, sepositis legibus & justitia, honestate neglecta, pietate profligata, pro lubitu omnia Imperator agit. Eruditionem nihili facit, ut etiam durissima illorum fors sit, qui sunt artium liberalium & honestarum studiosi.

5. Finis Monarchiæ principalis est gloria DEI, & salus patriæ; Turca contra libidinem & voluptatem respicit, honorem mundanum ambit, per fas atque nefas omnia rapit. Ut ita Regno Turcico Monarchiæ nomen indere magis sit perversi & inversi, Ethnici, non Christiani, barbari, non politici. Vid. Dns. D. Jacob, Martini Cent. 1. Disp. 8. q. 10.

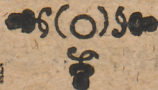
COROLLARIA.

I. Adamo data fuit potestas patria, non politica, & per consequens non fuit primus Monarcha.

II. Legum Origo est ab ipso DEO.

III. Leges Mosaicæ forenses abrogatæ postliminiò non sunt reducendæ.

IV. Usuræ possunt tolerari.

verint modum jocandi, maximis sæpè onerati ob vitam morosam & austeram culpentur.

4. Affirmativam verò tuentes partem principii; Profluunt enim ex mentis iudicio & prælectione, Competit (2) iis definitio virtutum Consistunt (3) inter duo extrema cum gò eadem iis non velit annūmerare?

5. Virtutum Homileticarum præterea communi & quotidiana, in ò fermè major, quàm sine his reliquis non semper sint acceptæ pers, est ingratus: ita vita nostra est odiosa & virtutum Homileticarum sale sit aspersa & tincta.

QUÆSTIO VIII

An Virtus Heroica differat specie à Virtute Morali?

1. Ita quidem videtur, si consideretur ejus tatur esse DEUS, singularem hominibus cuius præluceant. Moralis autem virtutis eadem duæ causæ longissimè inter se distant. Contra quod est Feritas, differt à reliquis vitiis, cum sint hominum, Tantum ergò abest, ut huic se addamus, ut potius negativam ambabus, quæ ostendam censeamus.

2. Magis enim & minus non variant speciem & Moralis differunt tantum secundum magnitudinem ferunt specie. Minoris veritas inde apparet, quibus Moralius est excellentior; & quasi omnia quæ in præditis mente summè divina, tum eorum; Exempla obvia sunt in Davide, Josuâ, Simone.

3. Actiones etiam Virtutis Heroicæ oriuntur cum virtute Morali, prælectione scilicet; ergo ferre. Conveniunt insuper virtus Heroica & versatur enim circa res præstantiores, & in quibus.

4. Ex quibus colligitur virtutem Heroicam quibus virtutibus specie: differre tamen ab iis generatim enim Virtus Heroica reliquarum virtutum eminentius homini inesse putatur, cum reliquarum sonatu acquiri possint.

contra mul-

) virtutum
consultatione
sum defini-
ous; quis er-

est in vita
omnium,
bus salis ex-
orum & vir-

alibus?

s, quæ pu-
am, quâ reli-
omo, quæ
jus virtutis,
, hæc verò
im nostrum
ibus ample-

em Heroica
gò non dif-
oica virtuti-
n perfectio,
eprehendi-

n principio
t specie dif-
les objecto,
nestas.

re cum reli-
dimus. Est
n, nisi divi-
es mediocri
s. Pro-

